aña 15
no. 3
mart 1984

SKOL & KOMUNIDAT

SINDIKATO
DI MAESTRONAN
DI ARUBA

nieuw begin voor iedereen? p.3

GRAWATA, pag. 9 en 15

Ta kua no ta prepara: E MUCHA OF E SKOL (II), pag. 16

Some remarks on the quality of education, the theme of our upcoming congress, pag. 10

De Arubaanse grondrechten: een rookgordijn?, pag. 3

Skol i Komunidat en politiek, pag. 13

redaktie: c. tromp, r. oomen, h. oplaat, q. maduro en l. emerencia.
redaktie-adres: kantoor simar, sabana blanco 36.
bank skol & komunidat: a.b.n., banknr. 31.47.886.
layout en fotografie: r. de graaff.
drukker: vad.

simar, sindikato di maestronan di aruba, sabana blanco 36, pob 582, oranjestad, tel. 24219.

bestuur: madonna stephens, presidente, mirella wijngaarden, vice-presidente; jani stamper, 1e sekretaris; ebby goedgedrag, 2e sekretaris; jaime mata, 1e penningmeester; diana pieters-gonzalez, 2e penningmeester; henk weustink, com.

sekretaresse kant.: mevr. f. alexander.
bank simar: a.b.n. 31.47.290.

SKOL & KOMUNIDAT

mart 1984

aña 15 - no. 3

sindikato di maestronan di aruba

DE ARUBAANSE GRONDRECHTEN:

De Aparte Status nadert met rasse schreden. Sinds de laatste Ronde Tafel Conferentie zijn er talloze commissie uit de grond gestampt om het een en ander voor te bereiden. Een van die commissies is de grondwetscommissie. Haar doel: het ontwerpen van een staatsregeling (grondwet) voor Aruba. In een record-tijd van plm. 4 maanden heeft ze een concept van het eerste hoofdstuk (over de grondrechten) uit de hoge hoed getoverd. (Nederland heeft daar jaren voor nodig gehad). Het is dan ook geen puur arubaans produkt, maar eerder een samenraapsel van diverse reeds bestaande grondrechten, waarbij vooral de Nederlandse Grondwet en het Verdrag van Rome als uitgangspunt hebben gediend. Hoe ziet deze selectie grondrechten eruit? Wie komt er goed en wie komt er bekaaid af? Hoe belangrijk zijn ze uiteindelijk voor onze rechtsorde? Een globale analyse.

een rook gordijn?

→

Het woord 'grondrechten' zegt het eigenlijk al: rechten van de mens die als fundamenteel worden beschouwd voor de ontwikkeling en bescherming van zijn persoonlijkheid. In gecodificeerde (op schrift gestelde) vorm ontstonden ze in de loop van de 18e eeuw, als reactie op de absolute vorstenmacht in Europa en ontwikkelden zich verder gedurende de amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd en de franse revolutie. De toentertijd geformuleerde grondrechten betroffen met name vrijheidsrechten die in de destijds heersende revolutionaire ontwikkelingen veeleer als politiek strijdmiddel werden gehanteerd dan als erkende constitutionele rechten van de burger in een bestaande staat. Desalniettemin hebben in de loop der tijd veel van de toen geformuleerde, meer idealistische, grondrechten een hechte basis gevonden in het maatschappelijk leven van veel moderne staten en is er in veel landen een traditie ontstaan die de grondrechten als onvervreemdbare rechten van de mens is gaan beschouwen. Dit belang dat men aan de grondrechten is gaan hechten komt o.a. tot uiting in het opnemen van de grondrechten in het eerste hoofdstuk van de grondwet van vele landen.

Dat de grondrechten niettemin voor velen nog een omstreden, zo niet te verwaarlozen aspect van het maatschappelijk leven vormen, moge blijken uit de dagelijkse praktijk in vele ons omringende landen.

Ook onze grondwetscommissie lijkt zich daarvan bewust te zijn, blijkens een passage uit de toelichting op het concept van de grondrechten: ***"Voor Aruba hebben de grondrechten een bijzondere betekenis en wel om verschillende redenen. Aruba is geografisch gesitueerd in een gebied waar de grondrechten nog niet voor een ieder een vanzelfsprekende zaak zijn. Velen moeten met gevaar voor eigen leven en ten koste van zware offers nog dagelijks strijden teneinde de grondrechten gegarandeerd te krijgen. Met nadruk wordt gesteld gegarandeerd te krijgen, omdat in vele constituties de grondrechten in welgekozen bewoordingen prijken, maar in de praktijk ondergeschikt zijn aan de staatsideologie of de willekeur van de heersende groep, in ieder geval tegenover de staat in rechte niet afdwingbaar zijn".***

. . . vrijheid van vereniging en vergadering . . .

Men hoeft overigens geen overdreven cynicus te zijn om deze overpeinzingen van de grondwetscommissie ook op situaties binnen onze eilandsgrenzen toe te passen, en het stemt de lezer dan ook enigszins optimistisch met betrekking tot de inhoud van het hoofdstuk grondrechten. Men zou dus op z'n minst kunnen verwachten dat die inhoud bijv. de willekeur van een heersende groep zou afremmen. Men zou een streven verwachten dat grondrechten niet ondergeschikt zou maken aan een staatsideologie. Deze verwachtingen blijken na bestudering van het feitelijk concept evenwel ietwat hooggestemd te zijn geweest. Bezien we daarnaast de maatschappelijke context waarin deze grondrechten moeten gedijen, dan hebben we zelfs reden om somber gestemd te zijn. We komen hier later op terug.

Klassieke en sociale grondrechten

Allereerst nog een nadere uitleg over de grondrechten. Men kan hierin twee groepen onderscheiden, te weten de *klassieke* en de *sociale* grondrechten.

De eerste groep wordt gevormd door vrijheidsrechten en bieden *bescherming tegen de overheid* in die zin, dat de overheid verplicht is zich van een bepaald optreden te onthouden. Deze groep houdt dus rechten in die betrekking hebben op bijv. de vrijheid van meningsuiting, vrijheid van vereniging en vergadering, onschendbaarheid van zijn lichaam, enz. Deze rechten zijn ook "in rechte afdwingbaar", d.w.z. indien de overheid inbreuk maakt op een van deze klassieke grondrechten, dan kan men naar de rechter stappen om bescherming van zijn klassieke grondrechten te eisen. In het concept worden de klassieke grondrechten gevormd door de artikelen 1 t/m 19 en het gedeelte van artikel 20 waar het de vrijheid van onderwijs betreft.

De tweede groep grondrechten omhelzen juist een *actieve rol* van de overheid t.a.v. de burgers. Men is nl. tot het inzicht gekomen dat erkenning van (klassieke) vrijheidsrechten alléén niet inhoudt dat dan ook iedereen daarvan daadwerkelijk gebruik *kan* maken.

(vervolg op pag. 7)

STAATSREGELING VAN ARUBA

HOOFDSTUK 1
GRONDRECHTEN
(CONCEPT)

ARTIKEL I.

Allen die zich op Aruba bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, kleur, taal, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, of op welke grond dan ook is niet toegestaan.

ARTIKEL 2.

Een ieder heeft, behoudens bij of krachtens landsverordening te stellen beperkingen recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

ARTIKEL 3.

1. Een ieder heeft recht op persoonlijke vrijheid en veiligheid. Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen, dan volgens bij of krachtens landsverordening te stellen regels in geval van:

a. rechtmatige gevangenhouding na veroordeling door een daartoe bevoegde rechter;

b. rechtmatige arrestatie of gevangenhouding, wegens weigering een overeenkomstig een wettelijke regeling door een rechter gegeven bevel op te volgen of teneinde de nakoming van een door een wettelijke regeling voorgeschreven verplichting te verzekeren;

c. rechtmatige arrestatie of gevangenhouding, teneinde voor de bevoegde rechterlijke instantie te worden geleid, wanneer redelijke termen aanwezig zijn om te vermoeden, dat hij een strafbaar feit heeft begaan of indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen, dat het noodzakelijk is hem te beletten een strafbaar feit te begaan of te ontvluchten nadat hij een strafbaar feit heeft begaan;

d. rechtmatige gevangenhouding van een minderjarige met het doel in te grijpen in zijn opvoeding of in het geval van zijn rechtmatige gevangenhouding, teneinde hem voor het bevoegde gezag te geleiden;

e. rechtmatige gevangenhouding van personen, die een besmettelijke ziekte zouden kunnen verspreiden, van geesteszieken, van verslaafden aan alcohol of verdovende middelen;

f. rechtmatige arrestatie of gevangenhouding van personen teneinde hen te beletten op onrechtmatige wijze het land binnen te komen, of indien tegen hen een uitwijzings- of uitleveringsprocedure hangende is.

2. Iedere gearresteerde moet onverwijld en in een taal, welke hij verstaat op de hoogte worden gebracht van:

a. de redenen van zijn arrestatie;

b. alle beschuldigingen welke tegen hem zijn ingebracht;

c. zijn recht zich te onthouden van antwoorden;

d. zijn bevoegdheid zich te doen bijstaan door een advocaat.

3. Een ieder, die gearresteerd is of gevangen wordt gehouden, overeenkomstig lid 1 (c) van dit artikel, moet onmiddellijk voor een rechter worden geleid of voor een andere autoriteit die bij landsverordening bevoegd verklaard is om rechterlijke macht uit te oefenen, en heeft het recht binnen een redelijke termijn berecht te worden of hangende het proces in vrijheid te worden gesteld.

4. Een ieder, die gearresteerd is of gevangen wordt gehouden, heeft het recht voorziening te vragen bij de rechter opdat deze op korte termijn beslist over de wettigheid van zijn gevangenhouding en zijn invrijheidstelling beveelt, indien de gevangenhouding onrechtmatig is.

5. Een ieder die het slachtoffer is geweest van een vrijheidsontneming in strijd met de bepalingen van dit artikel, heeft recht op volledige schadeloosstelling.

6. Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt.

ARTIKEL 4.

1. Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling.

2. Een ieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld volgens de wet bewezen wordt.

3. Een ieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd heeft de volgende rechten:

a. onverwijld, in een taal welke hij verstaat, en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen, van zijn recht om zich te onthouden van antwoorden en van zijn bevoegdheid zich te doen bijstaan door een advocaat;

b. te beschikken over voldoende tijd en faciliteiten welke nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging;

c. zich zelf te verdedigen;

d. de getuigen á charge te ondervragen of doen ondervragen en het oproepen en de ondervraging van getuigen á décharge te doen geschieden op dezelfde voorwaarden als het geval is met de getuigen á charge.

ARTIKEL 5.

Het recht tot vereniging wordt erkend. Bij landsverordening kan dit recht worden beperkt in het belang van de openbare orde.

ARTIKEL 6.

Iedere Nederlander heeft gelijkelijk recht de leden van algemeen vertegenwoordigende organen te verkiezen alsmede tot lid van deze organen te worden verkozen, behoudens bij landsverordening gestelde uitzonderingen.

ARTIKEL 7.

Bij landsverordening wordt de toelating en uitzetting van vreemdelingen geregeld.

ARTIKEL 8.

Alle Nederlanders zijn op gelijke voet in openbare dienst benoembaar.

ARTIKEL 9.

1. Ieder kan zich in rechte en in administratief beroep doen bijstaan.

2. Bij landsverordening worden regels omtrent het verlenen van rechtsbijstand aan minder draagkrachtigen gesteld.

ARTIKEL 10.

1. Ieder heeft, behoudens bij landsverordening te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

2. Bij landsverordening worden regels gesteld ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.

3. Bij landsverordening worden regels gesteld inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgestelde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens.

ARTIKEL 11.

1. Het binnentreden in een woning zonder de uitdrukkelijke toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij landsverordening bepaald door hen die daartoe bij of krachtens landsverordening zijn aangewezen en voorts met een bijzondere schriftelijke last daartoe van een rechter.

2. Voor het binnentreden overeenkomstig het voorgaande lid is voorafgaande legimitatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist. Aan de bewoner wordt binnen 2 x 24 uur een schriftelijk verslag van het binnentreden verstrekt. Aan de bewoner wordt onmiddellijk een afschrift van de last verstrekt.

ARTIKEL 12.

1. Een ieder, die zich rechtmatig op het grondgebied van Aruba bevindt, heeft het recht zich daar vrijelijk te bewegen, te verblijven en zijn woonstede te kiezen.

2. De uitoefening van deze rechten mag aan geen andere beperkingen worden gebonden dan die welke bij of krachtens landsverordening zijn voorzien en in een democratische samenleving nodig zijn in het belang van 's lands veiligheid, van de openbare veiligheid of van de openbare orde, ter voorkoming van strafbare handelingen, ter bescherming van de gezondheid of van de goede zeden of ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

ARTIKEL 13.

1. Het briefgeheim is onschendbaar, be- →

halve, in de gevallen bij landsverordening bepaald, op last van de rechter.
2. Het telefoon- en telegraafgeheim is onschendbaar, behalve, in de gevallen bij landsverordening bepaald, door of met machtiging van hen die daartoe bij landsverordening zijn aangewezen.

ARTIKEL 14.
1. Ieder heeft het recht zijn godsdienst of levensovertuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens landsverordening.
2. Bij landsverordening kan de uitoefening van dit recht buiten gebouwen en besloten plaatsen worden beperkt ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

ARTIKEL 15.
1. Ieder heeft het recht zonder voorafgaand verlof door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren of inlichtingen door te geven, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens landsverordening.
2. Bij landsverordening kunnen radio- of televisieuitzendingen aan vergunningen worden onderworpen in het belang van een verantwoord gebruik van de ether of in het belang van een pluriforme omroep. Er is geen voorafgaand toezicht op de inhoud van een radio- of televisieuitzending.
3. Voor het openbaren van gedachten of gevoelens of het doorgeven van inlichtingen door andere dan in de voorgaande leden genoemde middelen heeft niemand voorafgaand verlof nodig wegens de inhoud daarvan, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens landsverordening. Bij landsverordening kan het geven van vertoningen toegankelijk voor personen jonger dan zestien jaar ter bescherming van de goede zeden worden geregeld.
4. De voorgaande leden zijn niet van toepassing op het maken van handelsreclame.
5. Niemand heeft voorafgaand verlof nodig om inlichtingen te garen of te ontvangen, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens landsverordening. Bij of krachtens landsverordening kan het recht om inlichtingen te garen worden beperkt.

ARTIKEL 16.
1. Het recht tot vergadering en betoging wordt erkend, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens landsverordening.
2. Bij landsverordening kan dit recht beperkt worden ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

ARTIKEL 17.
Ieder heeft het recht verzoeken schriftelijk bij het bevoegd gezag in te dienen. Personen, die niet schrijven kunnen, mogen verzoekschriften indienen door tussenkomst van ambtenaren, die hiertoe bij landsverordening bevoegd zijn verklaard.

ARTIKEL 18.
1. Een ieder heeft recht op het ongestoord genot van zijn eigendom, behoudens bij of krachtens landsverordening in het algemeen belang te stellen beperkingen.
2. Niemand kan van zijn eigendom ontzet worden, dan nadat bij landsverordening verklaard is, dat het algemeen nut de onteigening vordert, en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling, een en ander naar bij of krachtens landsverordening te stellen voorschriften.
3. Wanneer in geval van nood onverwijld onteigening geboden is, vervalt de in het vorige lid gestelde eis, dat bij landsverordening verklaard wordt dat het algemeen nut de onteigening vordert en behoeft evenmin de schadeloosstelling vooraf genoten of vooraf verzekerd te zijn.
4. In de gevallen bij landsverordening bepaald bestaat recht op schadeloosstelling of tegemoetkoming in de schade, indien in het algemeen belang eigendom door het bevoegd gezag wordt vernietigd of onbruikbaar gemaakt of de uitoefening van het eigendomsrecht wordt beperkt.

ARTIKEL 19.
Het ondernemen is vrij, behoudens in de gevallen bij landsverordening bepaald.

6. De eisen van deugdelijkheid en toelating, aan het geheel of ten dele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij landsverordening geregeld, met inachtneming, voor zover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting. Bij die landsverordening wordt met name de vrijheid van het bijzonder onderwijs betreffende de keuze der leermiddelen en de aanstelling der onderwijzers geëerbiedigd.
7. Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij landsverordening te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar dezelfde maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd. Bij landsverordening worden de voorwaarden vastgesteld, waarop voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs bijdragen uit de openbare kas worden verleend.

Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van aanhoudende zorg van de overheid.

ARTIKEL 20.
1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering.
2. Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de overheid en voor wat bij landsverordening aangewezen vormen van onderwijs betreft, het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van hen die onderwijs geven, een en ander bij landsverordening te regelen.
3. Het ontvangen van onderwijs is vrij, behoudens bij landsverordening te stellen beperkingen.
4. Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienst of levensovertuiging, bij landsverordening geregeld.
5. Er wordt van overheidswege voldoend openbaar algemeen vormend lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal scholen. Volgens bij landsverordening te stellen regels kan afwijking van deze bepaling worden toegelaten, mits tot het ontvangen van openbaar algemeen vormend lager onderwijs gelegenheid wordt gegeven.
8. Bij landsverordening worden regels gesteld omtrent de medezeggenschap van hen die geheel of gedeeltelijk uit de openbare kas bekostigd onderwijs ontvangen en hun wettelijke vertegenwoordigers.

ARTIKEL 21.
1. Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van aanhoudende zorg der overheid.
2. Bij landsverordening worden regels gesteld omtrent de rechtspositie van werknemers en omtrent hun bescherming daarbij.

ARTIKEL 22.
Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien en voldoen aan de bij landsverordening te stellen vereisten, hebben een bij die landsverordening te regelen recht op bijstand van overheidswege.

ARTIKEL 23.
Wettelijke voorschriften vinden geen toepassing indien deze toepassing niet verenigbaar zou zijn met de bepalingen van dit Hoofdstuk. ●

een rook gordijn?

(vervolg van pag. 4)

Immers, wat heeft een burger bijv. aan het recht op vrije meningsuiting als hij geen financiële middelen heeft om zich toegang te verschaffen tot de communicatiemedia of niet de opleiding heeft kunnen volgen om zich schriftelijk of verbaal goed te kunnen uiten? Hoe kan de burger zijn vrijheidsrechten uitoefenen als hij zich geplaatst ziet tegenover financiële en culturele grootmachten die lang niet altijd de belangen van de burgers in het oog houden?

Vanuit deze gedachten is men gekomen tot de formulering van sociale grondrechten (art. 20 t/m 23 van het concept) die aan de overheid bepaalde verplichtingen opdragen, waardoor de voorwaarden geschapen worden die het de burgers ook daadwerkelijk mogelijk maken hun klassieke grondrechten uit te oefenen. In deze visie vormen de klassieke en de sociale grondrechten dus een onlosmakelijk geheel. Reden om ze in één hoofdstuk op te nemen. Er blijft echter een belangrijk onderscheid bestaan. In tegenstelling tot de klassieke grondrechten zijn de sociale grondrechten *niet* in rechte afdwingbaar. Dit hangt samen met het feit dat de in de sociale grondrechten verankerde actieve rol van de overheid een ruime beleidsmarge toestaat aan die overheid. Het zal duidelijk zijn dat de sociaal-economische toestand in een land de overheid noopt tot het stellen van prioriteiten, en dit kan inhouden dat bepaalde sociale grondrechten niet volledig gerealiseerd kunnen worden of slechts ten koste van andere sociale grondrechten. Dit betekent echter geenszins, zoals Aruba's 'godfather' G. F. Croes onlangs voor de t.v. suggereerde, dat men bij minder gunstige sociaal-economische omstandigheden de sociale grondrechten maar moet schrappen uit de grondwet. Een dergelijke gedachte duidt op een totale onbekendheid met de *aard* van sociale grondrechten. Deze betekenen veeleer het scheppen van een plicht voor de overheid zodanige voorzieningen te treffen, dat de maatschappelijke werkelijkheid *zoveel mogelijk* in overeenstemming is met hetgeen de sociale grondrechten *beogen* aan de burger te verzekeren. Meer een intentieverklaring van de overheid dus.

Hoe het ook zij, door de ruime beleidsmarge die de formulering van de sociale grondrechten aan de overheid toestaat, is het *onmogelijk* om deze rechten via de rechter af te dwingen.

Het sloeg dan ook als een tang op een varken, toen de heer G. F. Croes in hetzelfde kommentaar voor de televisie verklaarde dat een uitbreiding van de sociale grondrechten, gezien de financieel-economische situatie, onmogelijk was, *vooral omdat dan iedereen naar de rechter zou kunnen stappen om die rechten op te eisen.* →

"Sociaal-democratische" superman G. F. Croes: . . . bij minder gunstige sociaal-economische omstandigheden de sociale grondrechten maar schrappen uit de grondwet . . . (MEP lid van de Socialistische Internationale). Het kan verkeren.

SOCIALE GRONDRECHTEN IN DE NEDERLANDSE GRONDWET

ARTIKEL 19.

1. Bevordering van voldoene werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.
2. De wet stelt regels omtrent de rechtspositie van hen die arbeid verrichten en omtrent hun bescherming daarbij, alsmede omtrent medezeggenschap.
3. Het recht van iedere Nederlander op vrije keuze van arbeid wordt erkend, behoudens de beperkingen bij of krachtens de wet gesteld.

ARTIKEL 20.

1. De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.
2. De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid.
3. Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.

ARTIKEL 21.

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

ARTIKEL 22.

1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.
2. Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.
3. Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.

ARTIKEL 23.

1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering.
2. Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de overheid, en voor wat bij de wet aangewezen vormen van onderwijs betreft, het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van hen die onderwijs geven, een en ander bij de wet te regelen.
3. Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienst of levensovertuiging, bij de wet geregeld.
4. In elke gemeente wordt van overheidswege voldoend openbaar algemeen vormend lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal scholen. Volgens bij de wet te stellen regels kan afwijking van deze bepaling worden toegelaten mits tot het ontvangen van zodanig onderwijs gelegenheid wordt gegeven.
5. De eisen van deugdelijkheid, aan het geheel of ten dele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de wet geregeld, met inachtneming, voor zover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting.
6. Deze eisen worden voor het algemeen vormend lager onderwijs zodanig geregeld, dat de deugdelijkheid van het geheel uit de openbare kas bekostigd bijzonder onderwijs en van openbaar onderwijs even afdoende wordt gewaarborgd. Bij die regeling wordt met name de vrijheid van het bijzondere onderwijs betreffende de keuze der leermiddelen en de aanstelling der onderwijzers geëerbiedigd.
7. Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar dezelfde maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd. De wet stelt de voorwaarden vast, waarop voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs bijdragen uit de openbare kas worden verleend.
8. De regering doet jaarlijks van de staat van het onderwijs verslag aan de Staten-Generaal.

N.B. Artikel 23 behoort, voor wat betreft het gedeelte over de vrijheid van onderwijs, tot de klassieke grondrechten.

Men zou nog z'n schouders kunnen ophalen, indien deze onbezonnen uitspraak beperkt bleef tot de heer Croes. Het is immers niet de eerste keer dat hij dit doet. Ernstiger wordt het als we moeten constateren dat het concept van de grondrechten ook *daadwerkelijk* tot een minimum is afgekalfd wat betreft de sociale grondrechten (men vergelijke de sociale grondrechten van de nederlandse grondwet in kader). Als klap op de vuurpijl wordt er wel aan de klassieke (dus in rechte afdwingbare!) grondrechten een recht ten behoeve van de kapitaalkrachtigen toegevoegd, nl. het recht op het vrije ondernemerschap. Het is duidelijk dat in het maatschappelijke krachtenspel de balans van deze concept-grondrechten naar de groep kapitaalbezitters is doorgeslagen (zonder kapitaal geen ondernemer), en dat de positie van de loontrekkers en werknemers sterk verzwakt is, getuige bijv. de weglating van het woord medezeggenschap in art. 21 lid 2 van het concept (vergelijk art. 19 van de nederlandse grondwet) en het totaal ontbreken van art. 20 lid 1, alsmede het ontbreken van de overige sociale grondrechten.

Toch is het verbazingwekkend dit alles te moeten constateren. In de eerste plaats omdat het een produkt is dat tot stand kwam onder supervisie van een zich 'sociaal-democratisch' noemende partij! Het artikel 19 van het concept blijkt aanleiding te zijn geweest tot veel discussies binnen de grondwetscommissie. Toen erover gestemd werd, (over alle artikelen is in de groep gestemd) staakten de stemmen, maar de impasse werd ten gunste van het artikel doorbroken door niemand minder dan de "sociaal-democratische" voorzitter John van der Kuyp! Dat hij volledig geruggesteund werd door de partij, bleek enige tijd later uit de reeds aangehaalde uitlatingen van de "sociaal-democratische" superman G. F. Croes. (Redenen te meer dus om bij de PvdA aan de bel te trekken over haar motieven om de MEP voor te dragen als lid van de Socialistische Internationale; zie ons nummer van maart '81 en februari '84).

In de tweede plaats wekt deze anti-emancipatorische strekking van de concept-grondrechten bevreemding vanwege het feit dat we, middels verdragen die ook voor Aruba in de Status Aparte-periode gelden (zoals het Verdrag van Rome), wel degelijk sociale grondrechten kennen zoals het recht op arbeid. Het afkalven en zelfs weglaten van elementaire sociale grondrechten zoals dat thans geschiedt in het concept, is dus ook volledig in strijd met voor Aruba geldende internationale verdragen.

Traditie

Het blijft dus een merkwaardig produkt, deze concept-grondrechten. Als verklaring zou men z'n toevlucht kunnen nemen tot de hypothese dat het de samenstellers aan een duidelijke visie heeft ontbroken omtrent het doel van de grondrechten. Als die visie er wel was, dan zijn de grondrechten tot een handig instrument vervallen om de belangen van de kapitaalbezitters veilig te stellen. In de traditie van de grondrechten valt dit dan zonder meer aan te merken als een oneigenlijk gebruik van grondrechten.

Het valt echter te betwijfelen of we op Aruba überhaupt kunnen spreken van een grondrechten-traditie. In een gemeenschap waar intimidaties aan de orde van de dag zijn, waar openlijk gediscrimineerd wordt tegen politieke dissidenten, waar de positie van de vrouw ("gezien de moeilijke economische situatie!!") uiterst gammel blijft, waar de persvrijheid voortdurend in het gedrang komt door intimidaties en openlijke oproepen van de leidsman tot boycot van elders gedrukte dagbladen, waar zijn lijfblad Diario iedereen die het waagt kritiek te spuien monddood maakt, waar met zekere regelmaat het Openbaar Ministerie en de Rechterlijke Macht belasterd worden, waar 'inspraak' nog steeds een vies woord is, kunnen grondrechten slechts dienen als een rookgordijn om subtiele dictatuur te camoufleren.

Het zijn deze verschijnselen, en de vraag in hoeverre aan een primaire voorwaarde voor het functioneren van de grondrechten is voldaan — nl. de vraag of ze gedragen worden door het volk — die ons nogal somber stemmen t.a.v. deze concept-grondrechten. Indien deze verschijnselen zich nl. handhaven of mogelijk zelfs verscherpen, dan is het immers een kleine moeite om de hele mikmak van grondrechten in de prullenbak te doen belanden. Een voormalige rijkspartner heeft nog niet zo lang geleden laten zien hoe gemakkelijk dat gaat.

VREEMDE EEND

Je blijft lachen. Soms, heel soms, kent de democratie op Aruba geen grenzen. Zit je daar in de raadscommissie onafhankelijkheid met een diepe frons in je voorhoofd (tevergeefs, want alles blijft zoals de MEP het wenst) gewichtig te doen over de grondrechten, komt me daar pontificaal onze nationale cultuurfilosoof, natuurliefhebber, rassenzuiveraar en "linguist" binnenwandelen.

Wie of wat vertegenwoordigt zo iemand nou, vraag je je dan meteen af, en wat heeft hij nou uitgerekend in een vergadering over grondrechten te zoeken? Hij is immers halsoverkop met pensioen moeten gaan om de negatieve gevolgen van een niet geringe verduistering van gemeenschapsgelden zoveel mogelijk te beperken. Bovendien is het toch niet gebruikelijk dat een GEPENSIONEERDE oplichter de WERKENDE(?) ambtenaren vertegenwoordigt? Of vertegenwoordigde hij misschien een inderhaast opgerichte bond van oplichters? Op het eerste gezicht toch een vreemde eend in de bijt!

Onafhankelijk)heid)

In dit licht bezien is het 'toetsingsrecht', dat in artikel 23 aan de rechter wordt toegedacht, dan ook een farce. Door dit recht wordt het mogelijk om nieuwe wetten door de rechter te laten toetsen aan de grondwet. Mochten ze in strijd zijn met de grondwet, dan kan de rechter die nieuwe wet onverbindend verklaren.

Op zichzelf is dit geen onaardig idee. De wetgever wordt nog eens extra gecontroleerd door de rechterlijke macht, en in principe kan dit een extra waarborg vormen voor de kwaliteit van de wetgeving. Het behoeft evenwel geen betoog dat de rechter met dit toetsingsrecht een zeer zware verantwoordelijkheid krijgt opgedragen. Het zal evenzeer duidelijk zijn dat het een en ander een strikte onafhankelijkheid vereist van de rechterlijke macht. Zij zal zich immers vaak geplaatst zien tegenover de wetgevende macht, d.w.z. het eilandsbestuur in casu. Bezien wij echter het voorgaande m.b.t. het heersende politieke klimaat, de mentaliteit m.b.t. de grondrechten en de kleinschaligheid waarbinnen zich alles afspeelt, dan mogen we helaas niet erg optimistisch zijn t.a.v. een onafhankelijke rechterlijke macht, laat staan een verantwoorde toepassing van het toetsingsrecht. Ook professor Alkema, een nederlands staatsrechtsgeleerde die onlangs een lezing hield voor de Raadscommissie Onafhankelijkheid Aruba in verband met de concept-grondrechten, heeft zijn twijfels t.a.v. het toetsingsrecht geventileerd. Argumenten die hij aanhaalde betroffen o.a. de kleinschaligheid, waardoor de rechter bijzonder dicht bij het politieke apparaat →

Carnavalsgroep "Future Court" (de familie Croes kan het weten . . .). *Foto The News*

staat. Daar komt nog bij dat de administratieve/uitvoerende sektor in onze gemeenschap bijzonder nauw is verstrengeld met het wetgevend orgaan via een stortvloed aan politieke benoemingen, waardoor de uitvoering van rechterlijke uitspraken ook een nogal dubieuze zaak wordt.
Al bij al een weinig bemoedigende situatie, die ons het ergste doet vrezen, ook voor wat betreft de rechtspraak in het *algemeen* in een onafhankelijk Aruba. Gedurende de Status Aparte vormt dit geen probleem omdat de rechterlijke organisatie nog een koninkrijksaangelegenheid blijft en, tot op zeker niveau, ook aan de te vormen Unie tussen Aruba en de overige eilanden gaat toebehoren. De vraag rijst evenwel of die Unie er überhaupt komt en zo die er al komt, hoe lang die stand houdt. Politici in de omgeving van de leider houden het er nu al op, dat die Unie *niet* tot stand komt vanwege geschillen op economisch vlak. Dat houdt dan gelijk de mogelijkheid in dat een onafhankelijk Aruba zijn justitieel apparaat geheel zelf moet opbouwen, van gerecht in Eerste Aanleg tot Hoge Raad!! Wat we dan van een rechterlijke organisatie mogen verwachten wordt nota bene verwoord door een lid van de grondwetscommissie, die, om begrijpelijke redenen, anoniem wenst te blijven: "Nou, dat lijkt me geen gezonde ontwikkeling. Als ik het toets aan wat je nu ziet gebeuren in de politiek waar het gaat om de benoeming van mensen in sleutelposities . . . ik bedoel, het is geen geheim: de man die het hier op Aruba voor het zeggen heeft, de Grote Leider, die houdt van marionetten op sleutelposities, van mensen die doen wat hij zegt en wanneer hij iets zegt. Als je ziet hoe vaak de man zich op dit moment ergert aan de nog altijd onafhankelijke rechter en het onafhankelijke Openbaar Ministerie, dan laat het zich raden dat het eerste wat hij zal doen wanneer hij het helemáál voor het zeggen heeft, is, ook op die punten — die in feite in ons staatsbestel nog de enige sleutelposities zijn die hij nog niet in zijn hand heeft — om ook op die posten mensen te benoemen die doen wat hij zegt. En dan is het natuurlijk wel gedaan met de onafhankelijkheid van de rechtsprekende macht! Ik bedoel, je kan schrijven zoveel je wil en je kan mooie dingen op papier zetten zoveel je wil, maar veel belangrijker voor het functioneren van een democratie van een rechtsstaat, is de mentaliteit".

Opgelegd

We hebben het steeds gehad over de *concept-grondrechten.* Dat impliceert dat er nog een definitieve versie komt. Meestal gebeurt dat na een uitgebreide, ja zelfs een "brede maatschappelijke discussie". Wegens tijdgebrek (!!) is dat laatste echter niet mogelijk, dus dan maar een korte discussie. En dan maar hopen dat in de definitieve versie rekening is gehouden met de kritiek die er op het concept is geleverd. Die hoop lijkt ijdel te worden. Alle argumenten ten spijt, lijkt de definitieve versie slechts marginaal bijgeschaafd te worden: de werknemer blijft het kind van de rekening en het vrije ondernemerschap is tot staatsideologie gepromoveerd. De eerste stap in de richting van een veelbelovende onafhankelijkheid is gezet: **DE GRONDRECHTEN WORDEN ONS OPGELEGD . . .** ●

grawata

De kwaliteit van de nederlandse t.v. amusementsprogramma's die naar de Antillen worden gestuurd in aanmerking genomen, kunnen we eigenlijk best eens een paar afleveringen van 'Showtime' terugsturen . . .

*

E kolmo di ironía: Nel (esta Nelson Orlando Oduber, pa kita tur duda!) ta sali na vanguardia di e derecho di ekspreshon liber . . .

*

Achteraf bezien kunnen we voor Felix toch meer waardering opbrengen dan voor Charro; want hij houdt tenminste zijn mond dicht . . .

*

Als de PDA meedoet aan de volgende verkiezingen, zouden ze als partijkleur de combinatie wit-geel moeten nemen: 't wit van de 'onschuld' en 't geel van de MEP . . .

*

DIARATIA-NEWS . . .

*

E sindikatonan ta uni keto bai, pero prinsipalmente keto . . .

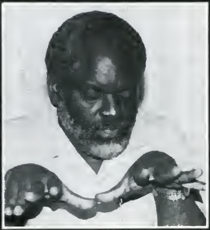
*

Betico heeft dus nu eindelijk hardop te kennen gegeven dat hij wel de eerste minister-president van het Aparte Aruba wil zijn. 't Valt ons eigenlijk nog mee dat Henny nog niet heeft laten weten dat hij best de tweede wil worden . . .

*

Gek he? Sinds ik hoorde van dat vergiftigde Hudson-water, noem ik hem steeds Arsenicum Yarzagaray . . .

Zou Don nou werkelijk nog steeds denken dat een Arubaan zijn t.v.-toestel aan laat staan, wanneer hij op het beeld verschijnt?

*

ATIA-News ziet het spook van het communisme weer opdagen.
Is dat nog wel 'news' eigenlijk?

*

De 'wijze' les die Amigoe Jos trok uit het conflikt KvK/ATIA-Centrale Regering: gaat het de handel goed, dan gaat 't met mij goed . . .

*

"Extra a sali foi kuna di sindikatonan". Tin biaha nos ta haña ku el a SALI di berdat . . .

*

Er wordt gefluisterd dat de MAN de PPA betaalt om in de regering te blijven. Waarschijnlijker is dat de MEP de PPA betaalt om het zo lang mogelijk vol te houden, om daarmee zelf regeringsverantwoordelijkheid te ontlopen.

Change in societies breeds fear, and therefore those invested with power and who are in the best position to initiate and sustain change, more often than not, are content to tinker, while giving the impression of dramatic action.
Society feels quite comfortable with these guardians of the status quo, unless ofcourse conditions become insufferable.
For a long time we had been quite satisfied with, even proud of the educational system, which we had inherited from the metropolitan power. And rightfully so! Government can hardly be accused of having done nothing: if money was a cure-all, then our educational system would have few problems.
We all can be justly satisfied with what has been achieved at the quantitive level. In this area of education we compare favourably with many developed countries, so much so, that we now seem to be faced with a new problem, that of the 'small school', or of 'too many classrooms and too few pupils', especially at the primary level, and up to the last few years, there was also enough money for textbooks and other school materials.

Yet everything is not as rosy as it seems. It is within the past two decades that the first faint voices were raised in criticism of a system, that up to this point had been considered almost sacred, and that the word *quality* first entered into our discussions on education.

1. Why attention to the quality of education?

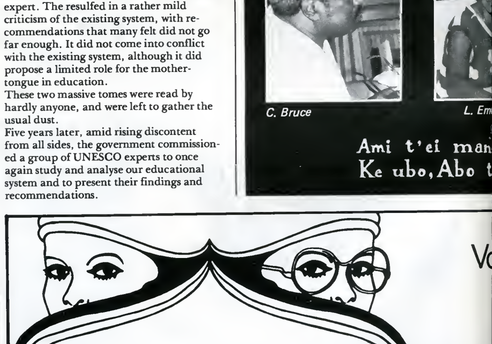
It is within the system itself that criticism first arose:
— our standards were deteriorating;
— the quality of our education was not what it once was;
— Dutch, which is the medium of instruction, was being neglected at the primary level.

But even within the system itself, there was no consensus as to what caused this slide, or in which direction a solution should be sought.
Teachers were concerned about diminishing returns in relation to expended effort.
At the *primary level* teachers were concerned at the low level at which a large number of pupils performed, and at their evident lack of interest and motivation.
At the *secondary levels* teachers complained about insufficient preparation of pupils at the primary level, especially in the area of language (Dutch) education, and of the rising percentage of failures at school exams.
Parents were especially alarmed at the large number of pupils who failed there exams at secondary school levels.
The *authorities* responsible for education, namely those responsible for its funding, as well as the guardians of its quality, were also alarmed. Our politicians fully aware that they could be held accountable, did the predictable: they appointed high level committees to study and analyse the system, and to submit their findings and recommendations.
Strangely enough, or perhaps not so strange, the more fundamental issues of whether the system was catering to the needs of our children and on a broader scale to the needs of the community it serves, or to be more specific, whether our system was concerned with the achievement of such important *social goals,* as
1. the provision of equality of opportunity;
2. the recognition of individual differences ability, aptitudes and interests;
3. the promotion of economic productivity, and the stimulation of aesthetic and cultural development;
6. the eradication of psychological dependence and the development of a spirit of community, cooperation and solidarity at all levels of the community.

2. Efforts of the government

As earlier stated, our government formed several prestigious committees to study and analyse our educational system and to present reports of their findings and recommendations.
In 1970 "Leerplan en Leidraad" was presented to the Central Government. This was a committee of local experts, headed by Prof. Dr. F. W. Prins, a Dutch curriculum expert. The resulfed in a rather mild criticism of the existing system, with recommendations that many felt did not go far enough. It did not come into conflict with the existing system, although it did propose a limited role for the mother-tongue in education.
These two massive tomes were read by hardly anyone, and were left to gather the usual dust.
Five years later, amid rising discontent from all sides, the government commissioned a group of UNESCO experts to once again study and analyse our educational system and to present their findings and recommendations.

In 1976 the UNESCO Report, Issues and Priorities for Development, was presented to the Central Government. Although couched in very careful language, it was a crushing indictment of the existing educational system.
The report touched on these important issues, among other things:

a. whether to *maintain the status quo or to change;*
b. the *structure* of the system;
c. the development of indigenous curricula and textbooks;
d. teacher training;
e. and the implications of the above for education.

This report, however, never received the attention it deserved.
In 1973 the thesis of Dr. Nellie Prins-Winkel appeared in bookform, under the title of "KABES DURU?".
This study was generally well received, as this book was published at a time that the idea of using the mother-tongue in education had gained a certain respectability, especially among teachers.
Kabes duru? dealt with the problem of the use of a foreign language (Dutch) as the medium of instruction, its negative affect on learning, intellectual and personality development (the development of a positive self image) and the intersecting role of social class.

It was found that in general:
— Dutch-speaking pupils proved to have considerable better learning-results than Papiamento-speaking pupils of corresponding age-groups in the same form;
— In general middle-class children had better performances than working-class children;
— However, Papiamento-speaking pupils from both social backgrounds proved to perform less satisfactorily than Dutch-speaking pupils of corresponding social classes;
— Dutch-speaking pupils with high intelligence scores had considerably better learning results than did Papiamento-speaking pupils with high intelligence scores;
— On the whole middle-class pupils scored higher intelligence scores than did working-class pupils belonging to the same language group; again Papiamento-speaking pupils from both social classes scored lower intelligence scores than Dutch-speaking pupils from corresponding social backgrounds.

"Antillean education, it is stated, does not put its priorities on the needs of Antillean pupils and thus serves the Antillean community insufficiently".

De Beleidsnota Commissie: In December 1978 the then Minister of Education of the Netherlands Antilles appointed a committee of Antillean experts with the instructions to draft a plan for a new educational policy emanating from the resolve of the government to achieve a fundamental restructuring of our educational system.
Three years later this work was completed. This work is unique in the sense, that the Teachers Unions were given the opportunity to participate in the process.
In this report, Education for One and All, concrete recommendations have been given for fundamental changes in the existing structure. This report has been amply discussed within the Simar.
The final report of the IKOL in 1981 dealing with education as a life-long activity, and not something that ends on leaving school. This was the subject of three days of discussion between the APA and the APK, the teachers' colleges of Aruba and Curacao respectively.
Some other reports and papers dealing with the problems of change and quality enhancement are:
"Aanzet tot regulering van de Antilliaanse taalsituatie", Dept. of Education.
"Aruba heeft een eigen opleidingsinstituut nodig", APA.
"Rapport over de problematiek van het taalonderwijs en van het MAVO in de Nederlandse Antillen", The Government of the Neth. Antilles.
"Een blauwdruk voor een nieuw opleidingsinstituut voor leerkrachten op Curacao", J. R. Everts.

3. Quality is in the eye of the beholder

Although quality is a word with a positive content, it is also value-charged, and it is therefore very difficult to define the quality of education in a manner that is acceptable to everyone. This is especially difficult in an educational system, where educational goals have never been adequately defined, or at the very best, narrowly defined, referring mainly to the mastery of a certain amount of subject matter, consisting mainly of factual knowledge.
More and more this narrow view of educational aims is being questioned, and our concern is being directed toward what kind of person the system helps to produce, and how well he or she functions within society. The '80's we are convinced, calls not for persons as passive instruments, but as active participants in our social, economical and cultural development.
The problem of educational quality does not apply solely to Aruba, or to the Netherlands Antilles or even to the Third World. There is a commonly felt need to devise instruments and to set criteria, which will enable us to more accurately assess educational performance, or to use the more recent terminology, to develop *indicators* of the performance of educational systems.
When we speak of the quality of education, we are passing a 'Value Judgement' on how an educational system performs, as measured against aforementioned indicators, on the basis of our conception of what education is all about. The concept →

'quality education' is also geared to place and time. In other words, the quality of education is measured by its ability to achieve the 'substantive goals' which we set for it, within a given space and time.
Or differences of opinion on what is quality education have much to do with our individual or group expectations, or with the goals which we set.
Educational goals should not and cannot be engraved in stone!

4. The Simars' view on the quality of education

It is always easier to point out what is wrong in an educational system, and achieve a broad base of agreement on this, than it is to find solutions that are acceptable to the same broad base. This is equally true of the Simar and even of the organizing committee of the upcoming congress.
The views of the Simar have been expounded in Skol & Komunidat of March 1977, "Onafhankelijkheid Nederlandse Antillen" and in "Enkele Denkbeelden over Onderwijs en Onafhankelijkheid" (1980).
We asume that these views are widely known among our members, and therefore see no need for further elaboration.
Should we, however, choose to examine the relationship of our educational system to society, with a view to evaluating its performance in the follow *goal-areas,* as stated in "Indicators of Performance of Educational Systems" (The Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris):

a. Transmission of of Knowledge and Skills;
b. Education and Economy;
c. Equality of Educational Opportunity;
d. Provision of Educational Services for Individual Requirements;
e. Education and the Quality of Life;

then we see that our educational system is failing in all of these areas.
We have therefore recognized the need to place the discussion on the quality of education within a broader context than is customary in Aruba, and have chosen the occasion of the Fifteenth Anniversary of the Simar and the APA to initiate the process of improving the quality of our education. Both the APA and the Simar have to play key roles if this goal of the 80's is to be achieved.

5. The Simar/APA congress: A reflection on the quality of education

It is meaningless to enter into discussion on the quality of education if this discussion is not placed within the context of the *factors that impinge on it.* In putting our program together we have tried to take these factors into consideration.
In the main address, "The Quality of Education: An Overview", to be delivered by Errol Miller of Jamaica, the general theme of the congress will be explored and an analysis given of the issue in its various aspects: historical, geographical, formal and developmental, within the context of the relationship between the structure and the teacher, as determining factors in the quality of education.

The Main Address will be followed by three Keynote Addresses on successive days:
Keynote Address I: "The Quality of Education and Teacher Training", by Leonard Shorey, U.W.I., Cave Hill, Barbados, will explore the relationship between quality education and teacher training.
Needles to say, this is an important aspect of our efforts to raise the quality of education, as the teacher is the central figure in the change process.
Keynote Address II. This address will deal the "Quality of Education and Curriculum Development", and will be given by Aubrey Phillips, U.W.I. Mona, Jamaica.
One of the most important steps in our quest for quality education is the development of our own curricula, deriving from our own needs, our own situation and our own historical experience.
Mr. Phillips will address the following issues:

- a concept of curriculum and curriculum development and its sources;
- the relationship between curriculum and education;
- problems we should anticipate;
- agencies that should be involved.

Keynote Address III. "The Quality of Education and the Quest for Equal Educational Opportunity", by Ralph van Breet, DVO-PDB, Aruba.
This address will of great interest to all of us who are interested in social and economical justice.
Each of these Keynote Addresses will be followed by three concurrent sessions daily.
Concurrent Session A: "The English-speaking Caribbean Experience", by Errol Miller, U.W.I. Mona, Jamaica.
Concurrent Session B: "The Costa Rican Experience", by Oscar Benavides, Facultad de Educación of the U.C.R.
Concurrent Session C: "The Netherlands Antilles Experience", by Siegmund Montesant, A.P.K. Curacao.
All of these addresses will be a further elaboration of the sub-theme of Keynote Address I.
The sub-theme "The Quality of Education and Curriculum Development", will further be explored in three specific areas in three Concurrent Sessions.
A. "The Role of the Teacher in the Curriculum Planning Process", by Frank Zaandam, A.P.A. Aruba.
B. "The Teaching of Language Arts", Frank Martinus Arion, DVO-ILA, Curacao.
C. "Examinations", Wilfred Beckles, CXC-Secretariat, Barbados.
Any efforts to improve the quality of our offerings, within the context of its relationship to society, must deal effectively with these areas if success is to be assured.
Keynote Address III: "The Quality of Education and the Quest for Equal Educational Opportunity", will be followed by three Concurrent Sessions:
A. "Pre-primay Education", by Dudley Grant, U.W.I. Mona, Jamaica.
B. "Primary Education", Leonard Shorey, U.W.I. Cave Hill, Barbados.
C. "Secondary Education", Aubrey Phillips, U.W.I. Mona, Jamaica.
Many people, even some teachers, consider *quality education* and democratisation to be conflicting viewpoints. They conjure up for themselves and others visions of mediocrity and eroded standards for all, or bringing the best down to the level of the worst.
But can we by placing special interest on the quality of the educational offerings for ALL pupils really bring about such a disaster?

6. In conclusion

In contrast to the situation in many Developing Countries the quantitive aspect of education is not a problem, this enables us to now tackle the much more complex problem, that of the quality of our offerings.
This problem is complex, because the various actors (government, schoolboards, teachers, parents and social interests groups) must arrive at a common opinion, in order to minimize conflict as we strive to improve the quality of our education.
There are many other factors which influence the educational process, and of these the Simar/APA have chosen three important areas which in one way or other will have their affect on what we are to achieve.
We expect all teachers, both members and non-members to attend this very important conference.

The organizing Committee
SIMAR/APA CONGRESS

FOR DI NOS MESA DI REDAKSHON

S&K & POLITIEK

Naar aanleiding van de resultaten van de eind '83 gehouden Simar-enquête, waardoor we een vrij representatief beeld kregen van de meningen van de leden, maar ook naar aanleiding van links en rechts opgevangen opmerkingen over S&K van mensen buiten de vakbond, leek het de redaktie nuttig om onze beweegredenen, doelstellingen en uitgangspunten (nog) eens duidelijk en expliciet naar voren te brengen. We willen daarmee proberen te bereiken dat er meer begrip voor ons 'streven' ontstaat en dat eventuele toekomstige kritiek op ons blad meer inhoud en in elk geval meer objectiviteit zal bevatten. Wij, als redaktie, ervaren nl. een groot gedeelte van die kritiek als ongefundeerd en vooral ongenuanceerd. Het is beslist niet onze bedoeling onderstaand artikel te presenteren als een soort verdediging onzerzijds t.a.v. die kritiek. We hebben geen enkele moeite met kritische op- en aanmerkingen aan ons adres, maar we zouden graag zien dat ze gebaseerd waren op redelijke en feitelijke argumenten, zodat er een zinvolle diskussie kan ontstaan, die de kritiekgever én de bekritiseerde ten goede komt.

De voornaamste punten van kritiek op ons blad hebben betrekking op de 'politieke' artikelen. Vragen als: waarom houdt S&K zich uberhaupt met politiek bezig?; welke doelen heeft de redaktie hierbij voor ogen; wat denkt zij ermee te bereiken, en wie?, worden ons vaak gesteld. Ook met opmerkingen als: jullie zijn te eenzijdig gericht (steeds tegen één partij); te negatief, kom eens met 'opbouwende' kritiek; jullie zijn vaak te persoonlijk (vooral m.b.t. de grawata's), worden de redaktieleden dikwijls bestookt.

Kwestie van ideologie

De vraag waarom S&K zich met politiek bezighoudt, is eigenlijk al zo oud als de weg naar Rome, want ze komt neer op de vraag of vakbonden in het algemeen zich met politieke zaken mogen/moeten bemoeien, of dat zij zich moeten beperken tot de rechtspositie van de leden en kwesties die zich binnen hun *vak*gebied afspelen.
Het zal te ver voeren op deze vraag uitgebreid in te gaan: het blijft tenslotte een kwestie van interpretatie, van ideologie. De ideologie die de vakbonden ziet als zuivere belangenorganisaties die vooral de materiële belangen van de leden behartigen, wordt vooral beleden door de 'bezittende klasse', hoewel ze ook wel aangehangen wordt door 'sociaal-demokratische' politici en zelfs door een enkele 'vakbondsman'. Wij — en de Simar heeft dat ook duidelijk in haar statuten staan — zijn voorstanders van een andere interpretatie. Wij gaan ervan uit dat vakbonden óók sociale organisaties zijn, die — eventueel samen met andere sociale groepen — een onafhankelijke macht vormen in een samenleving, een macht naast die van het kapitaal en die van de politiek. De ware demokratie berust, volgens die visie, op een pluralisme van machten, waarvan de vakbonden er één vormen.

Vanuit die visie, of, beter gezegd, dat streven, want het is hier op Aruba bij lange na nog niet zover, proberen wij ons steentje bij te dragen aan een betere samenleving. Vanuit deze demokratische gezindheid proberen wij het kritisch bewustzijn van onze leden — en, indirekt, dat van het volk ook — te prikkelen, te stimuleren. Ook putten wij — als burgers van deze samenleving — uit een algemeen gevoel van medeverantwoordelijkheid voor de toekomst van ons land. Dit laatste ook in verband met het feit dat de pers op ons eiland (enkele uitzonderingen daargelaten) zich meestal té afhankelijk van een of zelfs twee van de reeds genoemde machten opstelt, zodat een kritische analyse van de situatie veel te wensen over laat of zelfs geheel achterwege blijft. Wij zien het als onze taak om dat vacuüm enigszins op te vullen. (We zeggen 'enigszins', want wij zien ons werk als slechts een druppel op de gloeiende plaat; tijd, professionalisme en mankracht ontbreken ons om die opdracht werkelijk naar behoren uit te voeren).
Voorts nog dit: de 'image' een 'politiek blaadje' te zijn, is ons handig opgedrongen door tegenstanders. 'Handig', want er zijn zelfs Simarleden (lezers?) die erin geloven en het ons als verwijt voor de voeten werpen. We maken ons daar, eerlijk gezegd, niet zo druk om, want een ieder die S&K goed leest en zich niet laat misleiden door Diario-achtige uitspraken, weet wel →

beter. In de complete jaargang '83 bijvoorbeeld gingen slechts 9 van de 59 artikelen over politiek, oftewel 15%.

Hoe ontstaat dan een dergelijk 'image'? In de eerste plaats doordat de kranten juist díe artikelen uit S&K overnemen (helaas, volgens ons, vaak omdat er zaken instaan waarover ze zelf niet konden of durfden schrijven . . .) en uit de resterende 85% slechts zelden een keus maken. Bovendien wordt dat 'image' nog eens met opzet versterkt door (kwaadwillige) tegenstanders. Wij liggen er echter niet wakker van: veruit de meerderheid van onze lezers kan gelukkig echt *lezen.*

De redaktie zelf is er van overtuigd dat zij eigenlijk veel te weinig aandacht aan het onderwerp politiek besteedt. Het is — vooral in de periode waarin onze samenleving nu verkeert — van eminent belang dat bijvoorbeeld bepaalde dokumenten, rapporten, e.d., die vaak in een vreemde taal opgesteld zijn, toegankelijk gemaakt worden voor de bevolking; dat er nabeschouwingen en analyses gemaakt worden van bepaalde belangrijke politieke gebeurtenissen; dat er verbindingslijnen getrokken worden tussen bepaalde, op het eerste gezicht opzichzelfstaande en soms onbelangrijk lijkende uitspraken en gebeurtenissen, waardoor een patroon ontstaat dat men anders niet, of te laat ontdekt zou hebben (het 'Ich-habe-es-nicht-gewusst-effekt').

Wij blijven echter slechts amateurs op dit terrein, die soms zaken 'voorbij moeten laten schieten', enkel en alleen omdat de tijd ontbreekt om de nodige informatie te verzamelen, terwijl we voor een ander, minder belangrijk onderwerp die informatie wél voorhanden hebben of soms niet eens nodig hebben. Te vaak gaat men ervan uit (ook Simarleden), dat de redaktieleden dit werk doen omdat ze er veel van houden en veel vrije tijd hebben, waar ze anders geen raad mee zouden weten. Niets is minder waar: we doen het voornamelijk omdat we vinden dat 't moét gebeuren, en zolang er geen anderen bereid gevonden worden die de taken willen overnemen, zullen we proberen S&K staande te houden. Beter worden we er niet van, in materieel opzicht althans, slechter zeker! (Zolang de mentaliteit van onze regeerders zo blijft, heeft een lid van de redaktie van S&K nl. niet dezelfde rechten als ieder ander burger, of had u daar nooit bij stil gestaan?).

Onafhankelijk . . .

De vaak gehoorde opmerking, dat we ons binnen de (politieke) artikelen en ook middels onze grawata's, te veel richten tegen één bepaalde politieke partij, is in één opzicht wel begrijpelijk. Begrijpelijk, omdat het inderdaad, absoluut gezien, wel zo zal zijn dat onze kritiek voornamelijk betrekking heeft op die ene partij (MEP). We hebben het nooit precies 'uitgerekend', maar we geloven graag dat dat klopt.
Wat wij ons echter afvragen is, of dat nou zo vreemd is en of ons dat kwalijk te nemen valt. Is het, ten eerste, niet zo dat het déze partij is die sinds 1975 (toevallig ook het jaar waarin 'Vorm' veranderde in 'Skol & Komunidat) de regering van ons eiland heeft gevormd? Is het soms niet zo dat een ware (pluralistisch) demokratische groepering zich vooral ten opzichte van de regerende partij kritisch opstelt? Is het soms niet zo dat de invloed van de oppositiepartijen — én door hun eigen gedrag, én door de minieme ruimte die de meerderheidspartij hun laat — zeer beperkt of, gedurende bepaalde periodes, zelfs nihil is en dat daarom alleen al kritiek op hun weinig of geen nut heeft?
Zoals reeds gezegd: we zijn uit op verbetering (of 'verheffing' zo u wilt) van onze demokratische samenleving en richten daarom onze (te weinige) tijd en energie op dié faktoren, dié personen en dié groeperingen, die tot dat doel het meest zullen kunnen bijdragen (of omgekeerd, wat op hetzelfde neerkomt: tégen die faktoren, personen of instanties, die ons daar juist verder van af brengen).
Het is best mogelijk — en wij zullen de eersten zijn die dat toegeven, indien met goede argumenten gestaafd — dat wij bij ons streven de verkeerde taktiek of strategie hebben gebruikt. Er zijn mensen die zeggen: 'Jullie hadden je duidelijker aan de zijde van de oppositie moeten opstellen', terwijl we ook opmerkingen hoorden als: "Je had je taktischer, m.a.w. meer meegaand ten opzichte van de MEP moeten presenteren". Ons antwoord daarop: wij zijn géén politici, wij sluiten geen compromissen; wij willen bovenal *onafhankelijk* zijn, om de essentiële demokratische functie — die wij onszelf hebben toebedacht en die er volgens de principes van de ware demokratie ook móet zijn — van katalysator, van 'relativeerder', van kritikus, of hoe u 't ook noemen wilt, optimaal te kunnen realiseren. Het is ons geloof in dit principe dat ons, als redaktie en als vakbond, maar óók persoonlijk, vrij zakelijk doet opstellen tegenover welke politikus dan ook (hetgeen ons dikwijls niet in dank wordt afgenomen . . .).
Het is, vooral op een klein eiland als het onze, onvermijdelijk dat sommige van onze artikelen, uitspraken of (toevallige) ontmoetingen 'verkeerd' geïnterpreteerd worden, waardoor in sommige kringen de mening kan post vatten, dat we politiek 'gekleurd' zijn. De bekrompenheid echter, die achter zo'n mening schuilt, is voor ons het voornaamste argument om een dergelijk oordeel naast ons neer te leggen. Trouwens, ook het feit dat ons, vanuit verschillende 'hoeken', in de loop der tijd is verweten dat we óf oranje, óf blauw, óf groen, óf geel (jazeker!) waren, zegt eigenlijk al genoeg. Het gegeven dat geen enkele nu bestaande partij op Aruba een ideologie heeft (én gebruikt), die ook maar enigszins met die van ons, als syndikalisten, overeenkomt, maakt het voor ons bovendien erg gemakkelijk ons verre ervan te houden.

Applaus overbodig . . .

Een punt van kritiek dat vooral afkomstig is uit de MEP-gelederen, is dat we ons te negatief opstellen. "We kunnen best tegen kritiek, (zéggen ze) maar we doen toch ook veel goede dingen!" Inderdaad, ze doen een heleboel goede dingen, hoewel we ons vaak — en terecht — afvragen of de motieven die daaraan ten grondslag liggen eigenlijk wel zo edel zijn. MEP doet vaak iets om er iets anders (macht, afhankelijkheid) voor terug te krijgen. (We zeggen hiermee niet, dat AVP of PPA een haar beter waren, zijn of zullen zijn!)
In onze opvatting echter, is het normaal dat een regering 'goede dingen' doet; daar *is* ze voor, zo hóórt het! Konden politici vroeger het 'domme' volk nog haast laten geloven dat ze alweer een of ander project a.h.w. uit eigen zak hadden bekostigd en dat men daar dus wel erg dankbaar voor moest zijn, wanneer men nu, in 1984, nóg steeds (en wél bewust en beter →

. . . onder het 'heilige' mom van sociaal-demokratie . . .

wetend) vanuit die mentaliteit functioneert, is dat crimineel. Het volk mag je dat niet kwalijk nemen, omdat het nooit anders gewend is geweest, omdat het heeft geleerd ermee te leven, én (dat wordt vaak over het hoofd gezien!) omdat het zich in vele gevallen *de luxe niet kan permitteren* ertegen te zijn of er niet aan mee te doen.

Een regering is er om de belangen van het volk zo goed mogelijk te behartigen en daarvoor hoeft ze echt geen applaus te krijgen. Ze wordt er immers *goed* voor betaald. Alleen als ze dat werk *niet* goed doet, dient ze te worden bekritiseerd en gecorrigeerd. In eerste instantie door het parlement (óók door de eigen partijleden!) en daarnaast door de pers en buitenparlementaire groepen: zó werkt dat in een demokratie. Het smoesje dat het volk toch elke 4 jaar zijn oordeel uitspreekt, past een sociaal-demokraat niet: geen enkele echte demokratie kent een 'carteblanche' voor 4 jaar!
Daarnaast vinden wij dat er al meer dan genoeg van belastinggeld betaalde propaganda door de regering zelf over ons eiland-je wordt rondgestrooid. Wordt er van ons verwacht dat wij nog een extra duitje in dat zakje doen?
Nee, de MEP weet best wat wij bedoelen. Het staat ook allemaal in hun papieren sociaaldemokratische principes. En dat is nou juist een van de voornaamste faktoren die ons tégen doen zijn: de hypocrisie die de partij ten toon spreidt. Bén je corrupt, bén je opportunistisch, bén je separatistisch op het discriminerende af, dóe je openlijk aan persoonsverheerlijking, aan intimidatie, gezagsondermijning, enz., enz.: best, van ons mág je; het volk zal je ooit straffen. Maar doe dit alles niet onder het 'heilige' mom van sociaal-demokratie, terwijl je eigenlijk een doodgewone 'rechtse' partij genoemd zou kunnen worden, geleid door een stel machtswellustelingen met duistere motieven, woekerend op het sentiment van het volk.

Hoge bomen . . .

Tenslotte gaan we nog even kort in op het verwijt dat we soms te persoonlijk zijn in onze kritiek en met name in het onderdeel 'Grawata'. De bedoeling van de grawata's hebben we reeds eerder (onlangs nog in ons decembernummer van 1983, in het artikel 'Enquête Skol & Komunidat') proberen te verduidelijken.
In het algemeen zijn wij er voorstander van om man en paard te noemen in onze artikels en grawata's, want *wij* willen in elk geval niet als hypocrieten bekend staan. Echter — zoals we ook reeds enkele malen tegenover de rechter hebben verklaard — wanneer wij een naam noemen in een van onze stukken, doen we dat omdat de man of vrouw, die in een bepaalde functie het een óf ander heeft gedaan of gezegd dat onze aandacht trok, nou eenmaal zo héét! Daaruit mag echter o.i. niet de conclusie getrokken worden dat we te 'persoonlijk' zijn! Hoe moeten we de goede man/vrouw dán noemen? Wanneer wij de spot drijven met bijvoorbeeld Nel Oduber, dan hebben we 't over Nel Oduber in zijn *functie* als gedeputeerde, of vice-voorzitter, woordvoerder van de partij, of wat dan ook. Geen van ons kent de heer Nel Oduber *persoonlijk,* als mens; hoe zouden we ooit op díe Nel Oduber kritiek kunnen hebben, hoe zouden we ooit met die *mens* de spot kunnen drijven: zo laag zullen wij niet zinken! De moeilijkheid zit 'm in het feit dat velen persoon en functie niet gescheiden kunnen zien. We kunnen ons dat nog indenken wanneer 't gaat om een doodnormaal mens in een doodnormale functie. Maar mensen in hoge, *publieke* functies moéten die zaken kunnen splitsen en hun tolerantiedrempel moét daardoor vanzelf hoger liggen.

In de V.S. heeft men dit gegeven overigens in de wet vastgelegd (inz. smaad, belediging, e.d.) sinds enkele jaren. De nederlandse volkswijsheid was er trouwens al een paar honderd jaar achter: hoge bomen vangen veel wind . . . ●

---

grawata

Eens kijken . . . Betico is in '86 plm. 50. Laten we aannemen dat hij 75 jaar oud wordt. Dan krijgen we dus in het jaar 2011 een nieuwe minister-president . . .

*

Laten we nou wel eerlijk blijven: nadat de Ramada-deal aan Produronny's neus voorbij ging, mòest hij toch de A.V.D. wel krijgen? (Of had u eerder aan de T.A.V. gedacht?)

*

Hebt u ook opgemerkt dat Tele-Aruba voor zijn 'resumen di Carnaval' steeds dié scenes gebruikte, die een amateurfilmer er juist uit zou knippen?

*

En we zitten nou alweer twee volle maanden met stroom; is 't niet geweldig!

*

Desde aprel aña pasá nos no a tende Betico papia mas di 'e Arubiano nobo'. Por ta kíu e tambe tabata viktima di e susedido di 24 di aprel?

Heeft De Ruyter zich nu vergalloppeerd of lijdt hij gewoon aan tropenkolder?

*

Hoewel je 't 'Hem' zelf niet zult horen zeggen is volgens de 'Vox Populi — Vox Dei-theorie' het volk zelf de schuld van de water- en energiemisère. Het is te hopen dat men zich daar niet bewust van wordt, anders gaan ze — net als vele Duitsers — over jaren nog gebukt onder deze 'schuldenlast'. . .

*

ATIA-News vergelijkt Shon Ma Scoop en Bebe Rojer met Lech Walesa. Zullen we Lech eens vragen of hij het daarmee eens is?

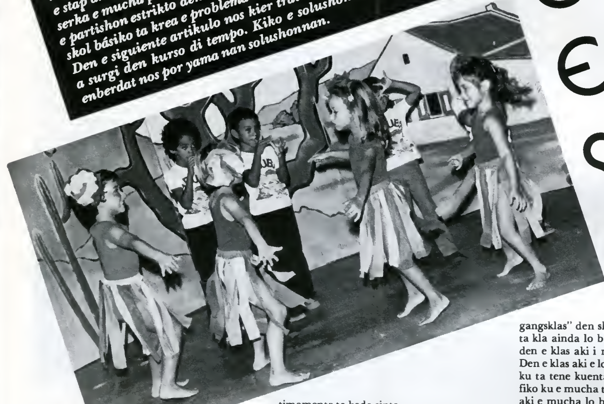

Zouden ze niet beter de hele WEB-plant kunnen platgooien en op 't terrein windmolens plaatsen? Dat geeft meteen het voordeel dat de oppositie dan tenminste kan ZIEN waartegen ze vecht . . .

TA KUA NO TA PREPARA: E MUCHA OF E SKOL (II)

Den e numero anterior di Skol & Komunidat, jrg. 15, no. 2, nos a publika e prome artikulo ku ta trata problemanan di enseñansa preparatorio. A duna un deskripshon kortiko di e problema ku hopi mucha ku tin ku bai enseñansa básiko no ta kla ainda pa hasi e stap aki. A konklui tambe ku e problema aki no ta un problema serka e mucha pero ta un problema di nos sistema di enseñansa. Ta e partishon estrikto den na un banda kleuterschool i na otro banda skol básiko ta krea e problema aki.

Den e siguiente artikulo nos kier trata e diferente solushonnan ku a surgi den kurso di tempo. Kiko e solushonnan aki ta insera i si enberdat nos por yama nan solushonnan.

"Solushonnan"

Pa hopi aña lei tabata stipula ku un mucha ku ta bai un skol pa enseñansa preparatorio supsidiá pa gobierno, i ku prome ku 1 di oktober ta hasi 6 aña, mester kita di e skol aki pa bai un skol pa enseñansa básiko.

Esaki ta nifika ku lei tabata prohibí muchanan mas bieu di seis aña pa keda na un kleuterschool. E idea tras di e lei aki ta ku un mucha ora e hasi 6 aña ta kla pa sigui e enseñansa na un skol básiko. E idea aki sinembargo a prueba di ta atrasá; datonan psykologiko ta mustra ku tur mucha konose su propio tempo di desaroyo. Esun mucha ta desaroya su mes mas liher ku e otro. Ku otro palabra esun mucha di 6 aña no nesesariamente por, sa of kier mesun kos ku e otro mucha di 6 aña. Praktika tambe a demostrá ku e lei aki no ta tene kuenta ku realidat; ya ku ta bon klá ku hopi mucha di 6 aña no ta logra di hasi e stap pa 1e klas ku eksito i lástimamente ta keda sinta.

Ta konosí ku e persentahe di muchanan ku ta keda sinta den 1e klas ta un di e persentahenan mas halto.

Sinembargo e lei aki no ta krea solamente problema pa un grupo di mucha di 6 aña. Tin tambe un di dos grupo ku ta sufri, esta e grupo di kleuter di *5 aña* ku sí ta kla pa enfrenta e enseñansa di skol básiko pero ku segun e lei aki tampoko no mag di bai 1e klas ainda.

Pa ambos grupo di kleuter mester buska un solushon. Den e diskushon tokante e problema di e *grupo di kleuter di 6 aña,* entre otro a surgi e siguiente puntonan di bista i solushonnan:

I. Mantene nos sistema di enseñansa manera e ta, mantene e lei i buska un solushon den enseñansa basiko

Segun e punto di bista aki ta den e enseñansa básiko mester buska un manera pa yuda e muchanan ku eigenlijk no ta kla ainda pa 1e klas. Espesialmente na Korsou a reina hopi tempo e deseo pa krea un asina yamá "overgangsklas" den skol básiko. E mucha ku no ta kla ainda lo bai despues di kleuterschool den e klas aki i no den un 1e klas normal. Den e klas aki e lo haña un programa spesial ku ta tene kuenta ku e problemanan spesifiko ku e mucha tin. Despues di e klas spesial aki e mucha lo bai sea un 1e klas normal o sea un 2e klas, lokual ta depende di e desaroyo ku el a hasi den e klas spesial.

Na fin di añanan '70 tabatin intentonan pa regla e klas spesial aki den lei i a lanta un komishon "ad hoc" ku mester a hasi e preparashonnan nesesario. E komishon sinembargo nunka a kaba ku a tarea aki.

Maske ku e solushon aki ta zona hopi bunita, tòg e por trese algun problema.

Entre otro:

— den e tempo kòrtiko e mucha mester kambia dos biaha di ambiente di skol:
1. di kleuterschool pa e klas spesial;
2. di e klas spesial pa 1e of 2e klas normal.

— Ya ku lo no ta posibel pa krea un klas spesial asina na tur skol básiko, pa motibo ku e programa ta eksigí maestro spesialisá i lo kosta basta plaka, esaki lo nifika ku un mucha lo mester bai basta leu di su ambiente kustumbrá pa e por atende e klas spesial aki.

Espesialmente pa un kleuter esaki no ta deseabel.

Pedagogisch Didaktisch Buro Aruba no tabata di akuerdo ku e idea di un klas spesial, pa motibo ku tin e peliger ku e klas aki lo →

bira algo permanente. Di parti di Aruba a preferá di pone mas aksento riba un maneho den kua ta *prevent* e problema i den kua ta traha na kambionan mas fundamental den enseñansa preparatorio i e prome klas di skol básiko. E kambionan aki entre otro lo mester toka e didaktika; esta e manera kon ta duna enseñansa tanto den skol preparatorio komo den skol básiko. Lo elabora rina esaki mas aleu den un siguiente artikulo di S&K.

Un otro solushon ku por ehèmpel na Hulanda nan a propagá den e añanan '60 ta e asina yamá "speelleerklas": E idea tras di e solushon aki tabata ku mester hasi e 'distansia' entre kleuterschool i skol básiko mas chikito; esaki dor di trese e 1e klas mas serka di e ambiente di kleuterschool.

E nomber ta bisa ku manteniendo e ambiente di wega, e klas aki poko-poko lo laga e mucha krese den un ambiente unda disiplina i siñamente ta domina. Den e klas aki lo krea e kondishonnan pa e mucha por siña lesa, skirbi i rek i poko poko lo enfrenta e mucha ku 'echt" lesamento, skirbimento i rekmento. Mientras ku e klas spesial ku nos a trata aki riba lo ta solamente pa un grupo di kleuter, e "speelleerklas" al kontrario ta pa tur mucha ku ta sali di kleuterschool.

E solushon aki tin hopi banda positivo: entre otro pasobra ku e ta trese e aspektonan positivo di kleuterschool en kombinashon ku enseñansa básiko; esta e ta kibra e karakter seko ku skol básiko tin aktualmente. Pa e motibo aki tambe e klas aki lo hasi pa e kleuter mas fasil pa hasi e stap entre kleuterschool i skol básiko. Tòg e solushon aki tambe tin su desventahe, pasobra ku tin e peliger ku e klas aki ta bira un sorto di 'skol entre dos skol'. Aki tambe e mucha tin ku hasi dos stap:

— di kleuterschool pa e "speelleerklas";
— di e "speelleerklas" pa 2e klas.

E di dos stap lo ta un stap ku lo keda grandi i ku ta mas o menos e mesun stap ku den e sistema aktual e mucha mester hasi entre kleuterschool i 1e klas. Esaki lo ta sigur asina si no ta trese ningun kambio den e manera di duna les den e 2e klas i si no ta garantisa ku e 2e klas aki ta sigui na un manera soepel riba e "speelleerklas".

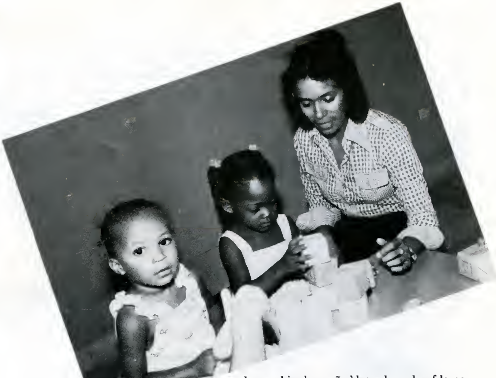
Tur esaki ta kondusi na e konklushon ku no por solushona e problema dor di kambia solamente *un* klas den henter e sistema.

II. Kambiá e lei i laga e mucha keda mas largu den kleuterschool

Segun e punto di bista aki e mucha ku no ta kla pa enseñansa básiko lo tin mas probecho si dun'e un chens pa keda un tempo mas largo den kleuterschool. Hasiendo esei e kleuter lo haña *mas tempo* pa yega asina leu ku e por enfrenta e eksigensianan di un 1e klas di skol básiko. Pero manera skirbí aki riba, lei no ta permiti un mucha di 6 aña pa keda na un kleuterschool.

Un kambio di lei pues ta nesesario. Na novèmber 1981 Departamento Sentral di Enseñansa ta bin ku e proposishon pa kambia e lei di tal manera ku ta krea e posibilidat pa *sierto* muchanan ku no ta kla ainda pa enseñansa básiko, keda un aña èkstra na kleuterschool. E lei kambiá ta komo ta sigui:

— Alumnonan di un kleuterschool públiko of kleuterschool partikular supsidiá dor di gobierno, mester kita di e skol aki na fin di e aña eskolar, den kua nan ta kumpli 6 aña.

— Desviando di lokual ta pará den e prome parti di e artikulo, e alumnonan ku segun un *deklarashon por eskrito, no* ta kapas ainda pa sigui e enseñansa di un skol básiko, pero di kua por spera ku dor di un estadia mas largo na kleuterschool sí nan lo bira, tin mag di keda na kleuterschool te na fin di e aña eskolar, den kua nan ta kumpli 7 aña.

E deklarashon por eskrito ta wordo duná dor di un komishon, ku ta konsisti alomenos di e kleuterleidster di e mucha i tambe un psikologo, pedagogo of spesialista di enseñansa. Por amplia e komishon aki ku un dokter of un trahado sosial. Ta duna e deklarashon aki solamente riba petishon di e mayornan.

— Bestuurscollege di kada teritorio insular ta duna mas detaye i reglanan pa loke ta trata e ehekushon di e artikulo aki.

Si nos analisa e lei kambiá aki nos ta yega na e siguiente konklushonnan:

1. E posibilidat pa sigui un aña ekstra di kleuterschool NO ta konta pa tur mucha di 6 aña.
2. E posibilidat aki no ta konta *tampoko* pa tur e muchanan di 6 aña ku tin problema pa hasi e stap di kleuterschool pa 1e klas, pero solamente pa esnan di kua por spera ku enberdat nan lo probecha di un estadia mas largo na kleuterschool!
3. Finalmente ta e *mayornan* ta disidi.
4. Lo depende di e Bestuurscollege di kada teritorio insular ta kon lo ehekutá e lei nobo mas aleu.

Ta lógiko ku e kambio di lei aki riba su mes no ta un garantia ku despues di un aña èkstra e mucha lo ta kla pa drenta 1e klas. Ta solamente un bon guia di e mucha i un evaluashon regular pa kontrola ta kon e proseso ta bai, lo por garantisa ku e aña èkstra ta bale la pena.

Kua si, kua no

Por verwacht ku den e ehekushon di e lei nobo e punto mas problemátiko lo ta semper pa disidi ta kua mucha sí tin mag di keda un aña mas i kua no. Ku otro palabra: ta ki ora bo por bisa ku e aña èkstra lo yuda of lo no yuda.

PDB-Aruba a diskuti internamente tokante di esaki i ta ekspresá e siguiente opinion:

1. E aña èkstra na kleuteronderwijs mester konta solamente den kasonan sumamente espesial. Esta ku ta solamente un *sierto kategoria* di mucha lo mester bin na remarke pa e areglo aki.
2. E grupo ku ta bin na remarke ta e grupo di mucha ku tin un retraso den su desaroyo a konsekuensia di un kousa *ku por wordo identifiká* (por ehèmpel un handikèp, estorbio den desaroyo, sirkumstansianan sosial). Den e kasonan aki mester ta kla ku enberdat por spera ku un aña èkstra lo yuda elimina e retraso.

Aki ta pensa tanto na e kleuternan di kua por verwacht ku nan ta bai enseñansa básiko normal komo esnan ku lo bai enseñansa básiko *spesial.*

Un kriterio mas spesífiko ku tambe lo usa ta ku e retraso di e mucha mester ta di tal karakter ku ta e kondishonnan general di siña (desaroyo riba tereno motoriko, perseptual, di idioma i di atitut ets.) e mucha *no* ta domina. Den e prome artikulo di e seri aki nos a duna un splikashon amplio di e kondishonnan general pa siña (mira S&K, jrg. 15 no. 2).

Si e problema di e mucha ta mas riba e tereno di lokual ta ser yamá kondishonnan *spesifiko* pa siña ("specifieke leervoorwaarden"), por ehèmpel kondishonnan pa siña lesa, i skirbi i rek, e mucha lo mester bai tòg enseñansa básiko i lo haña *einan* e ayudo nesesario.

3. Dos kategoria di kleuter mester keda *eksklui* di e areglo aki:

— Esnan ku sin un kousa spesifiko ta funshona *en general* na un nivel mas abou i ku p'esei tin un retraso en komparashon ku muchanan di mesun edat. Muy problemente e muchanan aki lo bai BBO despues.

— Muchanan ku pa motibo di un sierto kantidat di motibo lo no ta ful kla ainda pa bai skol básiko. Por ta por ehèmpel ku un mucha no tin ainda sufisiente eksperiensia ku sierto material, of e no ta hañando sufisiente stimulashon na kas. Ta toka aki pues di un grupo di mucha ku ta parse di no ta →

E MUCHA OF E SKOL

kla ainda, pero kual problema no ta dje grandi ei i p'esei no ta bale la pena pa lag'e keda un aña ekstra na kleuterschool. Den un situashon unda skol básiko i kleuterschool ta sigui otro na un manera soepel e grupo di muchanan aki lo no enkontra mucho problema, of mihor bisá, lo por yuda e mucha aki mas fasil.

PDB-Aruba ta pensa ku via di un screening ku un test ("Nijmeegs Schoolrijpheidstest": NST) lo por haña sa ta kua e grupo di mucha aki ta. E ora por duna un follow-up dor di duna e muchanan aki un guia ekstra i asina yudanan surpasa e problema ku nan tin. Ta lógiko ku e ora e test pa screen aki mester tuma luga basta tempran pa asina haña sufisiente tempo pa duna e muchanan aki ainda e ayudo nesesario. PDB a kuminsa e aña eskolar aki ku esaki. Esta na november 1983 a test tur e kleuternan ku na fin di aña lo mester bai skol básiko. A base di e resultadonan, ku ya ta konosi, lo bai sigui traha i wak ta kon lo duna e ayudo nesesario.

4. PDB ta pone tambe bon kla ku pa e aña ekstra aki por bai eksitoso ta un *eksigensia* ku e alumnonan ta haña un guia di PDB i ku durante i na fin di aña tin evaluashon. Ta despues di e evaluashon aki lo disidi ta na unda ta manda e mucha. Un kondishon importante ta tambe ku enberdat e mucha por haña e ayudo nesesario den kleuterschool.

Te asina leu e opinion di PDB. Kon den realidat lo sigui traha ku e lei kambiá aki lo depende tambe di e diskushonnan ku e kleuterschool i finalmente ta praktika lo mester demostra ta kua lo prueba di ta e mihor manera di traha.

E kleuter di 5 aña

Un otro grupo di mucha ku ta sufri dor di e lei pa ku atmishon pa skol básiko, ta e kleuternan di 5 aña ku ta kla pa drenta 1e klas, pero no mag di bai pasobra e lei ta prohibi esei.

Riba e tereno aki tambe lo bin proposishonnan pa kambio di lei. Mester nota si ku ta importante ku ta anda ku hopi kautelo riba e tereno aki. E chens ta grandi ku lo bin un orkán di petishon pa manda muchanan di 5 aña skol básiko. Lo mester rechasa e posibel preshon di sierto mayornan ambisioso i semper bai lo mester tene e interes di e *mucha* dilanti. Pa sa si e mucha di 5 aña enberdat ta kla pa drenta un 1e klas mester hasi un analisis profundo di su desaroyo riba e diferente terenonan di kondishonnan general.

Kambionan fundamental

Tur e solushonnan menshoná aki riba mester wordo mirá komo solushonnan temporal, komo "lapmiddel", ku no ta solushona e problema fundamentalmente. Esta e solushonnan proponí no ta kita e 'distansia' grandi ku ta eksisti aktualmente entre enseñansa preparatorio i enseñansa básiko, e distansia aki ta konsekuensia di e partishon strikto ku nos sistema di enseñansa ta hasi entre e dos tipo di enseñansa aki. P'esei un solushon real lo ta solamente si ta integra e dos tipo di skolnan aki den ún skol i ta elimina e barera ku ta kousa tanto problema asina. Pero e integrashon aki no ta algo ku por sosode di awe pa mañan. Mester hasi hopi preparashonnan pa garantisa ku e integrashon lo bai sin mucho problema. Hulanda ta añanan kaba bezig ku e planifikashon di e integrashon aki i awor ku lo introdusi e integrashon aki ainda nan no ta kompletamente klá.

Den e nota di enseñansa "Enseñansa pa Un i Tur" e idea di integrashon di enseñansa preparatorio i enseñansa básiko ta un di e karakteristikanan di e asina yamá GAVO ("Grondleggend Algemeen Vormend Onderwijs"), e prome siklo. Si e nota di maneho aki keda septa, den futuro serkano aki na Antias tambe nos lo tin ku bai planea tur e preparashonnan pa finalmente por yega asina leu.

Den e siguiente numero di Skol & Komunidat, nos lo dedika un di tres artikulo na e topiko aki. Eiden nos lo trata entre otro e test (NST) i tambe e kambionan nesesario den didaktika di kleuterschool i 1e klas di skol básiko. ●

van het BESTUUR

HENDE I SUPERHENDE?

Aparentemente aki na Aruba tur hende no ta igual. Tin un grupo grandi ku ta destina pa ta buriko di karga of katibo pa un grupito chikito ku tabatin e suerte di nase den un situashon privilegiá. Ademas di esei e grupito privilegiá aki tabatin e bondat di inverti su plaka den empresanan, empleando e grupo grandi di trahadornan inferior i pagando nan un sueldo pa nan por sobrevivi.

Ultimamente korantnan tabata yen yen di ekspreshonnan di e klase superior di Aruba elogiando nan mes i mustrando riba nan bondat infinito.

Segun nan den e situashon ekonómiko malo ku nos isla ta pasando aden e uniko medida ku gobiernonan por tuma, ta ranka e delaster un pluma di trahadornan, pasobra falta di tur e situashon malo ta trahadornan floho ku ta gana mucho plaka.

Pues trahadornan ta representá gastonan inakseptabel i p'esei mester kita nan of korta nan sueldo. Gobiernonan por hasi kiko ku nan kier ku trahadornan i si ta posibel nan mester kambia nos leynan di tal manera na tal sistema ku impresarionan ta liber pa hasi i deshasi. Pero e gobiernonan no mester tribi di mishi ku e klase di "supermen".

Lesando e artikulonan ku a sali públika ultimamente, nos tin e impreshon fuerte ku e grupo di hende privilegia den nos komunidat kier bai bèk na situashonnan manera tabata reina den siglonan 18, 19 i kuminsamento di siglo binti na Oropa i Merka. Den e tempo ei tabata normal pa e klase impresarial hasi i deshasi, gobernantenan tabatin e politika di 'hands-off', nan no tabata interferi pa stroba empresa liber . . . i e masa di trahadór tabata sufri.

Akaso nos mester bai bèk pa e temponan barbaro ei?

Simar ta di opinion ku den e temponan difisil aki mester biba i laga biba. Situashon por ta malo, pero esei no kier men ku mester hasi ùso di e oportunidat pa kita tur e derechonan di e klase trahador ku nan a haña a base di hopi lucha. Nos ta konsiente ku gobierno mester stimulá e aktividat ekonómiko si esey ta e problema, pero di otro banda Simar ta mantené ku Gobierno tin e deber pa kuida e interesnan di e klase trahador.

Nos ta kontra pa den futuro klase trahador bira kompletamente dependiente di e bondat e miserikordia di e klase superior, esta esnan ku tin plaka pa inverti. Si e bolo a bira mas chikito nos tur mester trata di saka afó di kon e bolo a bira mas chikito, kennan ta responsabel pa esaki i koregi e fayonan. Si ainda e ta keda chikito anto nos tur mester keda kontento ku menos, sea ku nos ta maestro di skol of komersiante! ●

Mester spar. Ya bo sa e pakiko.

Oranjestad
Algemene Bank Nederland
Nassaustraat 89
Telefoon 21515, 21517

San Nicolas
Algemene Bank Nederland
Bernard v.d. Veen Zeppenfeldtstraat 58
Telefoon 45090, 45091

ABN Bank

Schoenen

EERST KIJKEN BIJ

Hartog's SCHOENEN

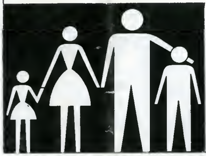
DE VAKMAN
op het gebied van
licht en schaduw

Checkpoint Color

Columbusstr. 10 - Tel. 22284

Griepering? **DOKTER!**
Medicijnen? **APOTHEKER!**
Juridisch advies? **ADVOCAAT!**

Voor al uw verzekeringen:

A. F. Aponte

uw deskundige
verzekeringsagent

TEL. 24228 - 27528
Ook voor de meest voordelige reis- en bagageverzekering

Keda bon informá

LESA

EXTRA

**E korant
ku informashon
obhetivo**

MARGRIETSTRAAT 3
TEL. 28820
28566
28990

Cempro - Technica n.v.

L. G. SMITH BLVD. 124

*

Artikulonan pa skol
i ofisina

*

Semènt i blòki

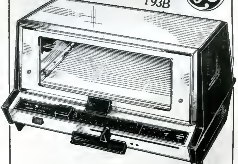
*

Tur sorto di heru

*

Tayernan, i hopi mas

GE Toast-R-Oven™ Toaster

WIMCO

ORANJESTAD
Tel. 21381-22958-22959

SAN NICOLAS
Tel. 45061-45162

Door pops open automatically to serve 2 slices of toast. Bakes. Top Browns.